

במדבר (363)

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי (א. א)

בעל הטורים מסביר את הסמיכות בין סוף ספר ויקרא לתחילת במדבר, ואומר, שכיון שספר ויקרא מסתיים ב"אלה המצוות" (כו, לד), סמיך ליה במדבר לומר אם אין אדם משים עצמו כמדבר, אינו יכול לידע תורה ומצוות. יתכן שאחד הפירושים ל"מדבר" זה, בכך שכמו שאדם הנמצא במדבר, צמא ומשתוקק לכל טיפה של מים, כן גם לומדי התורה צריכים להיות במצב של ערגה וכמיהה לכל מילה בתורה. וכאשר שומע האדם פירוש חדש, גם אם הוא נסוב רק על פסוק אחד או אפילו על מילה אחת, ישמח בפירוש זה כעל מוצא שלל רב. והנה, חז"ל אומרים (מדרש רבה פרק צז): מה דגים הללו גדלים במים, כיון שיורדות טיפה אחת מלמעלה, מקבלים אותה בצמאון כמו שלא טעמו טעם מים מימיהן, כך הן ישראל כדגים במים בתורה, כיון שהם שומעים דבר חדש מן התורה מקבלים אותו בצמאון כמו שלא שמעו דברי תורה מימיהן.

רב זילברשטיין שליט"א בספרו "ברכי נפשי"

שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (ב. א)

איתא במדרש דהלשון "שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ" יש לו שני פירושים, או לשון נשיאות ראש וחשיבות, או לשון הסרת הראש כמו: "ישא פרעה את ראשך מעליך", האמור בשר האופים. ונראה דשניהם אמת, כי באמת מנלן שהמנין היה משום חיבה כמו שכתב רש"י, והלא היו מוכנים לילך לארץ ישראל והוצרך למנותן לשבטים לידי חלוקת הארץ, ודילמא לכן נמנו עכשיו לשבטיהן לשם חלוקה, אך כיון שגלוי לפניו שיחטאו ולא יכנסו לארץ, א"כ צריכין לומר שהמנין היה משום חיבה, ובכך פירושו של "שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ" הוא לשון חשיבות וחביבות שמשום חיבה נמנו, וראיה שהוא משום חשיבות, משום ששאו את ראש פירושו לשון הסרת הראש ומיתה, והיינו שעתידין למות במדבר ולא להכנס לא"י, וממילא אין המנין לטובה לחלוקה, אלא משום חביבות.

ספר "מקח טוב"

וְאַהֲרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נִקְבְּוּ בְשֵׁמוֹת (א. א)

כתב בספר "כפתור ופרח" לר"ג גולדשלגר: בשני מקומות יחידים מצינו כי נרמזו בסופי התיבות המילים "מתן תורה". האחד בפסוק זה: "וְאַהֲרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נִקְבְּוּ בְשֵׁמוֹת". והשני בפרשת "יתרו" (שמות יט. יז): "ויוצא משה את העם לקראת האלוקים מן המחנה ויתיצבו בתחתית ההר". וראה זה פלא: את פרשת "במדבר" קוראים בערב חג מתן תורה, ואילו פרשת "יתרו" היא פרשת מתן תורה בעצמה.

"להתעודן באהבתך"

וְאֵת כָּל הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ הַשְּׁנַי וַיִּתְּיָלְדוּ עַל מִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם (א. א)

ביאור נחמד כתב על כך הגאון רבי יהושע העשיל הכהן: להלן (כו. ה) כתב רש"י: שהיו אומות העולם אומרים על ישראל: מה הם מתייחסין לשבטיהם ומשפחותיהם, כסוברים הם שלא שלטו המצריים באמותיהם? לפיכך הטיל הקב"ה שמו עליהם, ה"א מצד זה ויו"ד מצד זה. ובאמת איך יכלו ישראל להישמר שלא יתערבו המצריים במשפחותיהם? אך יש לומר, שכשם שמצינו ביוסף הצדיק שזכה לעמוד בניסיון על ידי שנראתה לו דמות דיוקנו של אביו, כמו כן ישראל ציירו נגד פניהם דמות ותמונת אבותיהם אברהם יצחק ויעקב, ועל ידי זה עמדו בניסיון ולא נתערבו בגויים. זו כוונת הפסוק שלפנינו: "וַיִּתְּיָלְדוּ עַל מִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית", דהיינו: שזכו להתייחס על משפחותיהם, "לְבֵית אֲבֹתָם", על ידי שציירו דמות אבותיהם לנגד עיניהם.

ספר "ושלל לא יחסר"

לולי צווי ה' לא היה צורך במנין בני ישראל

כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה וַיִּפְקְדֵם בְּמִדְבַר סִינַי (א. א)

לשם מה ראתה התורה לציין שמנינם של ישראל היה "כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה", כלום אין אנו יודעים זאת? באר רבי משה פינשטיין זצ"ל: במדינה מתוקנת יש תועלת בידיעת מנינם המדויק של תושביה, על ידי כך ניתן להעריך את שיעור ומידת הצרכים השונים של התושבים: כמויות המזון הנצרכים להם, וכדומה. כאשר היו ישראל במדבר, אכלו ושתו כאות נפשם מן השמים ומים מן הבאר, והיו ענני הכבוד מעטפים אותם, והיו שפים בכסותם המגהצים אותם, ואף הקטנים שבהם היה גדל לבושם עימהם. ואם כן, לא נזקקו לא במאכל ולמשקה ולא ללבוש, ולא הוצרכו להגן עליהם מפני אויביהם, נמצא שלא היתה שום תועלת מעשית בידיעת מנינם המדויק של ישראל במדבר. וזהו שאומר הכתוב: "כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה וַיִּפְקְדֵם בְּמִדְבַר סִינַי". שאלמלא ציוה ה' את משה לא היו צריכים לפקוד את מנינם של ישראל. אך לאחר שצוהו ה', יש לקיים את צווי ה' בשלמות ללא ערעור ופיקפוק, גם אם לא מוצאים בו טעם וסיבה.

ספר "ומתוק האור"

יגיעה עצמית ולא בזכות אבות

וְהַלֹּאִים לְמִטָּה אֲבֹתָם לֹא הִתְּפַקְדוּ בְּתוֹכָם (א. מז)

יש לרמוז, שהתורה מלמדת לנו דעת בפסוק הזה לדורות, כי נצחית היא, דהנה, יש לפעמים בני צדיקים שסוברים שהצדקות תחזור לאכסניא שלה, ואינם יגיעים לדרכי עבודתו יתברך שמו, יהא להם בירושה זכות אבותיהם. על זה העידה התורה במקרא קודש הלזה:

"וְהַלְוִים לְמִטָּה אֲבָתֶם" [לויים מלשון "וילוו עליך" (להלן יח. ב וברש"י: ויתחברו)], רצונו לומר, הרוצים שיבוא להם דביקות בירושה ממטה אבותם... "לֹא הִתְפַּקְדוּ בְּתוֹכְכֶם" לא יזכו ולא יפקד להם הדביקות הזו בתוכיותם ובפנימיותם, רק דמיונות שוה. **ספר "עלים לתרופה"**

וַיִּכְהֶן אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר עַל פְּנֵי אֶהֱרֹן אֲבִיהֶם (ג. ד)
מצינו בספרים הקדושים, שכאשר קינא פינחס קנאת ד' צבאות והרג את זמרי, קיבל הוא את נשמותיהם של נדב ואביהוא ואז נקבע שיהיה כהן. זהו שמרמז כאן הכתוב: "וַיִּכְהֶן אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר עַל פְּנֵי אֶהֱרֹן אֲבִיהֶם", בחייו של אהרן לא כיהנו אלא אלעזר ואיתמר בלבד, ואילו לאחר מות אהרן כיהנו גם נדב ואביהוא בדמותו של פינחס בן אלעזר. **ספר "מיצנה של תורה"**

וְלִקְחָהּ חֲמִשָּׁת חֲמִשָּׁת שְׁקָלִים (ג, מז)
ב"דעת זקנים בעלי התוספות: וכן לדורות. ממצות פדיון הבן אפשר ללמוד יסוד חשוב בחינוך הילדים. כאשר הכהן לוקח את הילד לפדותו, הוא שואל את אביו: במאי בעית טפי (מה אתה רוצה יותר)? בבן בכורך או חמשה סלעים שאתה מחויב לפדותו בהן? והאב עונה: בבני בכורי. ולכאורה, שאלת הכהן תמוהה מאוד, וכי יש לנו ספק במה יעדיף האב? האם אותם חמשת הסלעים שהוא מחויב לתת לכהן, ימנעו הימנו מלקחת את בנו מידי של הכהן? מה היא איפוא כוונת הכהן בשאלתו 'במאי בעית טפי'? אפשר לומר, שכוונת הכהן בשאלתו אינה מוסבת דווקא על רגעים אלה שבהם שבהם האב מגיע לפדות את בנו, אלא מדובר בשאלה עקרונית העומדת לדיון לאורך כל חייו של הילד: במה אתה, האב בוחר? בממון או בחינוכו של ילדיך? וזו כידוע, שאלת השאלות. הממון מלווה את האדם בכל ימיו עלי אדמות, ולא פעם קורה שבעל הממון נתקל בהתנגשות בין רצונו לעסוק בחינוכם של ילדיו ובין יצרו המפתהו להשקיע את זמנו בגריפת הון ועושר. זה היא כוונת הכהן בשאלתו "מאי בעית טפי" דהיינו במה אתה בוחר? כיצד הינך רוצה לחנך הילד שלך, ומה היא הדמות שברצונך שתיחרט במוחו ובזכרונו? האם ילדך יזכור אותך תמיד כמי שמסר נפשו למען החינוך, או למען הממון והמותרות.

ספר "ברכי נפשי" מאת הרב יצחק זילברשטיין שליט"א

שלוש דרגות של מתן בסתר על שלחן הפנים, פִּרְשׁוּ פְּגַד תְּכַלֵּת... וּפְרָשׁוּ עֲלֵיהֶם, פְּגַד תּוֹלַעַת שְׁנֵי וְכִסּוּ אֹתוֹ, בְּמִכְסָה עוֹר תַּחַשׁ (ד,ו)
שלושה כסויים היו לשולחן: בגד תכלת, בגד תולעת שני ומכסה עור תחש. טעם הדבר יובן על פי דברי חז"ל (מכות כד.) והצנע לכת זה הוצאת המת והכנסת כלה. והלא דברים קל וחומר ומה דברים שאין דרכן לעשותן בצנעא אמרה תורה והצנע לכת, דברים שדרכן לעשותן בצנעא על אחת כמה וכמה. מתן צדקה להכנסת כלה,

צריך להיעשות בצנעה, והנה ישנן שלוש דרגות צניעות במתן צדקה: הדרגה הפחותה ביותר היא נתינה בפרהסיא, הדרגה הגבוהה ממנה היא שהנותן יודע למי נותן והעני אינו יודע ממי קיבל, ואילו הדרגה הגבוהה ביותר היא שאף הנותן אינו יודע למי הוא נותן. מתאים אפוא, שהשולחן המסמל אוכל ורומז לצדקה, יתכסה בשלושה כסויים, רמז לשלוש דרגות הללו של נותני צדקה.

ערוך לנו

הלכה: דיני ברכות: תערובת שכר ביין
המערב שכר ביין, אם הרוב שכר ברכתו שהכל, ואם הרוב יין ברכתו הגפן ובתנאי שיש בו טעם יין אבל אם אין טעם יין, ברכתו שהכל גם אם רובו הניכר הוא יין. אולם אם עירב בו שכר כדי להשביח טעמו, ברכתו הגפן גם כשמיעוטו יין היות ומתבטל ליין כיון שבא להשביחו, ובתנאי שיש בו טעם יין וגם דרך העולם לעשות כן. **ספר "הלכות ברכות" רב אופיר מלכא שליט"א**

פתגם: החיים עשויים מזמן אל תבזבו אותם שמחה

חקירה: תרגום: לשון אחרת, או פירוש ללשון הקודש
(צנפת פענח כללי התורה והמצוות ח"ב ד"ה תרגום עא)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: תיאבון בריא: עני בעל תיאבון הוזמן לסעודת ליל שבת בביתו של יהודי. היה האורח אוכל במלוא התיאבון וכמעט שלא הותיר מאומה בשביל מארחו. פנה בעל הבית אל אותו אורח ואמר: עתה נתחוויר לי מה טעם הנהיגו בליל שבת להיפרד מן המלאכים המלווים את היהודי ולומר להם, צאתכם לשלום, קודם שיושבם לסעודה. שכן אם יראו המלאכים את המטעמים המוכנים לסעודה, יש לחשוש שמא יאכלו הכל ולא יותירו מאומה בשביל בעל הבית. **ספר "חזו וחלק" חלק ב' שבת שלום**

יוצא לאור לרפואה שלימה, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, אברהם בן חנה רחל שרה, ליליאן רוזה בת אודטה נגימה, ברטה מסעודה בת לאה, חיים מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'יות בת אליו, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון: נעמי פנינה בת סנדרין אסתר, לאה בת רבקה, לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'זיל יעל, שלמה בן מוחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר, אמיל חיים בן עזו עזיזה, רחל בת מיה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים, נסים חי הורבט בן ג'זיל.

